

Norwegian Reading Centre
National Centre for Reading
Education and Research

University of Stavanger

Margrethe Sønneland, Førsteamanuensis i norsk, UiS

Å lese vanskelige tekster på ungdomstrinnet

Noen forskningsresultat og noen refleksjoner

Forskningsinteresse:

Kan åpne, utforskende tilnæringer til litterære tekster som byr på motstand skape substansielt engasjement (Nystrand & Gamoran, 1999) i litteraturundervisningen på ungdomsskolen?

Premiss/tankemetafor: Den litterære teksten som *norskfaglig problem*

Åpen innramming til teksten som problem (8 og 9 trinn)

- Åpen instruksjon
- Elevene leste teksten individuelt først
- Ble siden delt inn i tilfeldige grupper på 4-5 elever i hver gruppe
- Tekster i studien: "Brønnen" (Jacobsen, 2001), "Foran loven" (Kafka, 2000), "Små ting" (Carver, 2004), "Løp for livet" (Jakobsen, 2001)

Første studie: 8A snakker om «Brønnen» (Jacobsen, 2001)

Andre studie: 9A snakker om
«Små ting» (Carver, 2004)

9D snakker om «Løp for livet»
(Jacobsen, 2001)

9B snakker om «Foran loven»
(Kafka, 2000)

Tredje studie: Hva er grunnlaget
for elevenes engasjement?

Elevene trekkes mot det som
forstyrrer dem, det som skaper
friksjon, på vei mot å forstå hva
tekstene handler om

Det som er «*vanskelig*»

9A – Små ting (gruppe 2)

- G1: nei, jeg tenker at den døde i hvert fall
- G2: Ungen døde, han døde
- G1: hva var det du tenkte?
- J: jeg tenkte at enten så ble han skadet sant,
- G1: [du er litt mer optimistisk]
- J: eller så =
- G3: = men da vil ikke moren ha han
- J: (?) fordi at
- G1: Eller så?
- J: eller så glapp moren fordi hun ikke likte at (?)
- G1: å ja, ja så vant faren liksom
- J: ja, men siden hun sier sånn ikke rør han ungen eller sånn så tror jeg kanskje det at han har gjort noe galt liksom

9B – Foran loven (gruppe 1)

- J1: men hva er lov- hva er loven. Er det en låve med hester eller er det en
- G2: nei
- J3: jeg tror, jeg tror
- G1: [nei lov] som i Norges lover eller
- G2: [regler]
- J1: hvorfor ville han gå inn i et (.) sted hvor de hadde lover?
- J2: det er sikkert en metafor eller
- G1: det er en metafor for et eller annet (.) but I don` t know what
- J3: [Jeg tror det er] metafor for eh sånn (?)
- J1: Metafor for (.) eh et sted, livet

Norwegian Reading Centre

National Centre for Reading
Education and Research

University of Stavanger

Fra den teoretiske innrammingen til intervensjonsstudien UTFORSK, et samarbeid mellom UiS, universitetet i Linköping og Karlstad universitet

Læringsmuligheter i det uavklarte

Unless a given experience leads out into a field previously unfamiliar no problems arise, while problems are the stimulus to thinking. (Dewey, 1938, s. 79)

Potensialet i
fremmedgjøring/underliggjøring

Å være i mellomrommet –
midlertidig fortapt

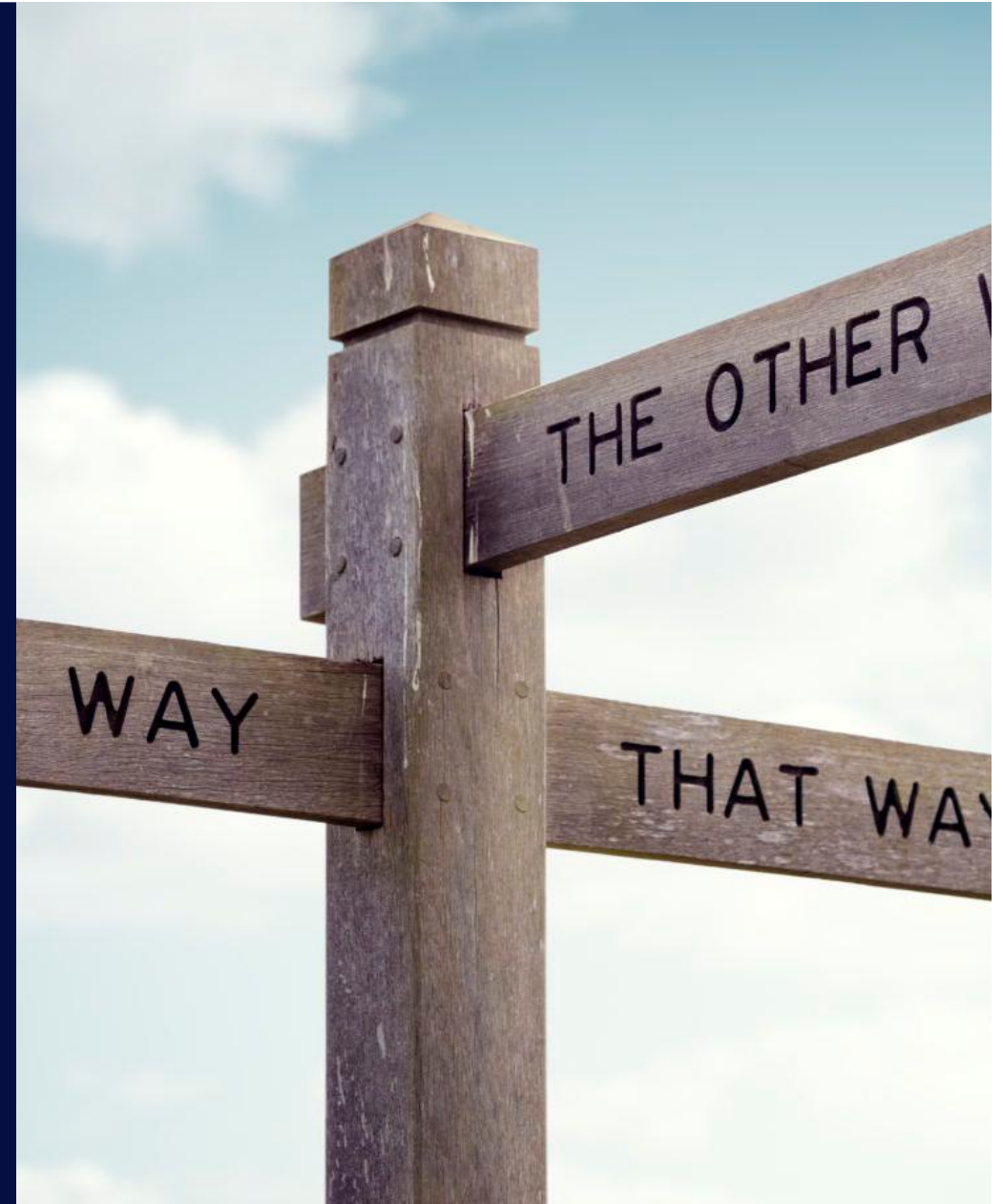

Samarbeid

Muligheter, oppsummert, av å være midlertidig fortapt:

- Holder liv i elevens hermeneutiske begjær
- Stimulerer til kreativitet og refleksjon
- Stimulerer til samarbeid og utforsking – problemløsning
- Reiser spørsmål hos elevene som kan brukes som utgangspunkt for utforsking
- Oppøver toleranse for tvetydighet, paradoks og usikkerhet – som er sentralt i alle lærings- og kunnskapsprosesser

Takk for oppmerksomheten!

Referanser

- Bakhtin, M. M. (1981). *The dialogic imagination: Four essays*. University of Texas Press.
- Brooks, P. (1984). *Narrative desire*. *Style*, 18(3), 312-327.
- Biesta, G. J. J. (2014). *Giving teaching back to education: Responding to the disappearance of the teacher*. *Phenomenology & Practice*, 6(2), 35-49.
- Blau, S. (2003). *The literature workshop: Teaching texts and their readers*. Heinemann.
- Dewey, J. (1910). *How we think*. D. C. Heath & Co.
- Dewey, J. (1934). *Art as experience*. Perigee Books.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Kappa Delta Pi.
- Gee, J. P. (2008). *Social Linguistics And Literacies: Ideology In Discourses* (3.). Independence: Taylor & Francis, Incorporated.
- Gourvenec, A. F. (2016a). En plass for meg? Faglig identitetsbygging i en litterær praksis, *Acta Didactica Norge*, 10(1).
- Johansen, M. B. (2015). ”Jeg har forstået den sådan, at den ikke skal forstås” – når 6.A. læser Franz Kafka. *Acta Didactica Norge*, 9(1), Art. 6, 20 sider.
- Johansen, M. B. (2022). *Uafgørlighedsdidaktik i litteraturundervisningen*. Nordlit, no. 48, 1-12.
- McCormick, K. (1989). *The cultural imperatives underlying cognitive acts*. Reading-to-write report No. 9. Technical report No. 28. Center for the study of writing, Berkley.
- Nystrand, M. (1997). *Opening dialogue: Understanding the dynamics of language and learning in the English classroom*. Teachers College Press.
- Rezniskaya, A. og Wilkinson, I. A. G. (2017). *The Most Reasonable Answer: Helping Students build Better Arguments Together*. Cambridge: Harvard Educational Press.
- Shklovsky, V. ([1917] 1988) *Art as technique*. In D. Lodge (Ed.) *Modern criticism and theory: A reader* (pp. 16-30). Longmans.
- Sønneland, M (2019). *Teksten som problem. En studie av litterære samtaler i ungdomsskolen*. Universitetet i Stavanger.